

LIBRIS

Editor: *Vasile Burlui*

We know
books

Redactor: *Raul-Ianuarie Iordăchiță*

Tehnoredactor: *Florentina Vrăbiuță*

Copertă: *Oana Iacob*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPESCU, RĂSVAN

În torent / Răsvan Popescu. - Iași :

Cartea Românească Educațional, 2022

ISBN 978-606-057-231-2

821.135.1

RĂSVAN POPESCU

ÎN TORENT

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2022
Adresa: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2, Iași – 700124.
www.ecredu.ro

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Deprimarea de dimineață. Depresia, ca o pată de cerneală pe creier. Nesiguranță, neputință, lipsă de vlagă...

Stătea pe pat cu fața în sus, cu staturile trase și aștepta să se facă, ora mărului acru, antidiabet. Medicul i-a recomandat două porții de fructe pe zi, la 10 și la 17. Două sute de grame dimineața, două după masă. Le tăia în felii subțiri că nici dantura nu prea îl ajuta. „Apanajul vârstei, își spuse. Sunt și avantaje, mănânci mai lichid...”

Se trezise de-un ceas și gândurile deja i se rostogoleau în cap ca-ntr-o moară care nu mai producea nimic. Doar mărunțea, fragmenta ceea ce odinioară părea să aibă unitate și sens.

Acum lucrurile se amestecau în neștire și doar uruitul măcinării în gol le mai ținea laolaltă. Și refuzul uitării...

De bine de rău Autorul era treaz și putea opune oarecare rezistență, noaptea însă pierdea orice putere asupra lor. Amintirile veneau peste el în somn ca o avalanșă. A refuza această devălmășie, a încerca să ordoneze acest bazar i se părea o utopie, cum te-ai lua de piept cu haosul. Ce șanse sunt?! Dar, oricum, n-avea ceva mai bun de făcut...

*

„Sub semnul provizoriului... Ca viața. Ce început e ăsta? Demarează greu. Scrisul este un mod de viață care nu interesează pe nimeni. Despre ce vorbim? O carte ca un album cu fotografii. Puriștii romanului vor strâmba din nas. Cerberii de veghe la integritatea literaturii, recuperatorii tradiției, găzii culturali, atotștiutorii... Merită să te lupți?!”

Durerea îl însoțea permanent.

Durerea surdă, înjosoare... O inflamație generală! Nu există vindecare, doar suferințe progresive.

„Eu nu trăiesc într-o locuință, ci într-o boală! Intru în al zecelea an. Boala mă obligă să mă întorc mereu asupra mea, ca ființă din carne și viscere, mă îndepărtează de la lucru. Opera va trebui să mai aștepte. O carte despre amintiri și imaginație, despre nevoia de a înțelege trecutul. Despre căderea în trecut. Devine o himeră, o chemare îndepărtată. Am un presentiment...”

Încerca să-și exteriorizeze suferința, s-o scoată în afara lui. Stătea întins și își examina degetele de la picioarele scâlciate, atrofiate. Aproape că nu le mai simțea. Și atunci, instinctiv le verifica vizual, să se asigure că mai sunt acolo. Boala îi ataca nervii periferici, îl rodea pe dinăuntru. „Îmi ascult trupul. Ce mai vrea de la mine? Am picior diabetic. Mușchii subțiați urcă pe oase ca niște vreji uscați. Pielea e ca un ciorap prea strâns. Unii ajung la amputare.” „Sunt mâncați”, se gândea! Începând cu picioarele. Boala ajunsese până la jumătatea gambei, unde mușchii deveneau de lemn. Și mâinile i se umflaseră, limfa nu se mai drena. Tălpile hipersensibile, cu pielea subțiată ca hârtia, îl ardeau. Uneori stătea cu picioarele goale pe gresia de la baie să se mai dezumfle. Pășea pe niște pernițe. Degetele țepene, amorțite, aproape că nu îl mai ascultau. Dacă se chirceau de durere trebuiau apoi îndreptate cu mâna. Ea le botezase „Strâmbele”. Dar ea nu mai era. Îl părăsise și-l lăsase singur cu „Strâmbele”. Uneori intrau în dialog, se înclinau unele către altele.

Alteori se rășchirau de capul lor și iarăși trebuiau puse la loc. „Acum trebuie să stau după voi”, le reproșa. „Poftim educație!”

*

„Care este vârsta mea reală?” se întreba în oglindă. Avea fața umflată, indicând afecțiuni urologice, sistemul imunitar învins, tromboza la pândă, medicația mereu adăugată.

„Nu fac decât să-mi lungesc anii. Bătrânețea este întunecare...”

Durerile îi afectau libertatea de mișcare. Mersul devenise șovăielnic, legănat, cu picioarele desfăcute pentru recâștigarea echilibrului.

Se punea problema protezării. Poliartrită reumatoidă... Își spunea: merg ca un bătrân. Bătrânul care pleacă. Bătrânețea înseamnă abdicare. Poate că asta ar fi tema. O carte crepusculară...

*

Pământul bun, împrăștiat de vânt... Iarba mare de acasă înghite amintirile. Biserica încă însemna ceva, și șura avea rostul ei. Bioritmul, după natură. Totul se trăiește în tăcere, numai la sărbători bate clopotul. Rememorare, nostalgie? A se slăbi! Satul românesc nu mai poate fi recuperat. Rămâne nostalgia după ie...

În satul său de baștină, când omul ologea, îl lăsau puterile, era mutat într-o cameră din fundul curții, o bucătărie de vară cu geamlâc. Se spunea că îl trage patul. Hainele cele bune rămăneau în casa mare, frumos rânduite în așteptare. Hainele în care va pleca. Pantofii negri, nepurtați.

O femeie din familie, de regulă fiica cea mare îl îngrijea până la sfârșit. Îl spăla cu o cârpă udă, îl hrănea cu zeamă de cartofi, îi făcea focul cu coceni care niciodată nu ajungeau. Aco-perit cu o velință, bătrânul se plângea mereu că vine frigul. După coș știa când s-a terminat, nu mai ieșea fum.

Agonia se petrecea în surdină, departe de ochii copiilor. Aceștia continuau să se joace în curte ca și când nimic nu se întâmpla, râsetele lor ajungeau la bătrân ca un ecou îndepărtat, acopereau drama ca o cortină. Și, într-o zi, clopotele în dungă. Lumea ieșea în uliță, întreba cine, cum...

Dar, oricum, el nu avea copii. Doar personajele născute din imaginația lui îi vor fi aproape, vor veni să-l petreacă. Ca la un priveghi...

Iar vremurile s-au mai schimbat, slavă Domnului! Când va veni vremea va fi instituționalizat.

Singur se va cere.

Trebuie să știi când să te retragi, să ieși din lume. Înainte să te calce pe cap...

*

Fragmente, frânturi, rămășițe... Semnele timpului! Amintirile mă întăresc, zic că n-am trăit degeaba. Nevoia de a mă defini, căutarea identității. Jocul cu memoria. Ceva neclar, nelămurit. Scrisul dă dependență. Scriu pentru mine, dintr-o nevoie interioară, nu pentru a convinge. Ce face un autor? Preia o lume, o realitate a vremii sale, o transfigurează, o trece prin ființa lui și o dă mai departe schimbată. Este ca un filtru.

Gestația... Ochelarii pe vârful nasului. Ecranul laptopului. Stilul fragmentar mi se potrivește. Și editura așteaptă altceva de la mine. Veșnica poveste cu El și Ea...

*

„Viața mea e de unică folosință. Multiplicată în atâtea personaje mai este ea viața mea? Nu există un răspuns pe loc. Lucrez asupra mea, manuscrisul este atelierul meu. Mi-ar prinde bine un dictafon. Dimineața sunt puțin nazal.”

Era la moment de bilanț și încerca să păstreze ce i se părea reprezentativ. Totuși prefera să-și creeze singur amintirile, mai ales noaptea. Boala dă insomnii.

„Ce stare lamentabilă! Nu mai am așteptări. Transpir fără să fac nimic. Atâtea patologii asociate. Nu mă pot suferi, așa am ajuns. Viață e asta?! Aș vrea să mă lipsesc...”

*

Rătăcea undeva la granița între realitate și ficțiune, vizibil și invizibil totodată, un adevărat puzzle. Un teritoriu nelămurit, rarefiat în care timpul nu avea nicio putere. Interfera cu personajele sale. „Am rămas legat de ele, am puțin din fiecare. Din când în când îmi fac vizite.

Ele mă susțin și azi, cum o fac și morții mei chiar dacă i-am dezamăgit.

Îmi trebuie o masă mai mare, masa de taină la care să-i invit¹. Să ne regăsim. Și nimeni să nu fie uitat...” Era singurul loc în care se simțea bine, spațiul lui securizat. Nici nu mai știa ce a fost și ce a făcut el să fie. Un autor este un univers, e suma povestirilor sale. „Construiesc, eu cu mine. Scriu la cartea aceasta de-o viață. Scrisul este o promisiune. Nașterea e aproape...”

*

Portretul autorului la tinerețe...

„Să particip! Să fiu parte. Atâtea de cuprins! Un ziarist ia pulsul vremii sale. Am fost și eu un reporter frenetic, tenace, băgăcios. Un pândar al noii societăți. Și ea era atât de incitantă, ofertantă, coruptă. Nimic nu-mi scăpa. Lucruri pe care le-am relatat și în egală măsură le-am trăit. O formă a cunoașterii minore. Dar cel puțin nu eram singur, izolat.”

Gazetăria e bună, dar să nu rămâi în ea. El se pensionase anticipat. Cu timpul rămas era decis să facă ceva care să rămână.

Ceva împotriva uitării... Cotidianul e de regulă tern și trece repede, memoria colectivă e scurtă. Când scria reportaj viçoarea era totul. Atenția la detalii, grija pentru amănunt. Apropierea de adevăr cu pasul, conturarea lui din aproape în aproape. Românii sunt în general neatenți la ceilalți— ei bine, el va fi!

---

¹ Masa de familie, cu autorul în cap și restul scaunelor goale. Tema apare obsesiv în romanul *De partea bună a ierbii*, Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2018. (n.a.)

Fresce sociale în tușe groase, astea îi ieșeau cel mai bine.

Oameni, fapte, întâmplări, ca la manual. Punea întrebări, căuta răspunsuri, lămură lucrurile. Parcă așa se spune, nu?

Alt stereotip despre gazetărie. Și totuși cunoașterea rămâne superficială.

Ulterior poezia, proza îi vor permite explorarea în profunzime a naturii umane. În căutarea unui sens. Presupunând că există unul...

*

Uneori este simplu pentru că faptele se petrec la vedere. Și vorbesc de la sine. În anul embargoului cu Serbia așa a fost. Un reportaj pe care l-a făcut pentru BBC. Ajungea să-și așeze camera de filmat pe malul Dunării, în Clisură și contrabanda se povestea singură. Făceai un sincron în care spuneai ziua și locul și apoi ieșeai din cadru. Podul de bărci încărcate cu benzină până la copastie se lega cu malul sârbesc, unde alimenta mașina de război a lui Miloșevici. Războiul din Balcani începea să gâfâie din lipsă de carburanți. De două ori pe zi activitatea pe Dunăre se întrerupea brusc și atunci funcționa regula celor 30 de minute, cât să treacă nava OSCE.

Se vedeau ofițerii italieni pe punte, cu binoclul la ochi. Atunci contrabandiștii se retrăgeau la umbră și își desfăceau gustarea. Mâncau bine pentru că hămăleau toată ziua cu bidoa-nele. Dădeau fuga la benzinărie cu schimbul, făceau plinul și de trei ori pe zi.

Beau numai seara, când lumina cădea și ei împărțeau bani. Ziceau să-i dea Dumnezeu sănătate lui Miloșevici și să fie ai dracu americanii cu avioanele lor. Și le făceau semnul cu degetul spre cer. Începuseră bombardamentele de noapte și ei se temeau pentru afacerea lor. În locul caselor pescărești de paiantă, cu acoperiș de stuf ridicaseră vile de cărămidă cu trei și patru etaje. Și mașini puternice, nemțești, la mâna a doua, răscolind noroiul; asfaltul n-ajunsese până acolo.

Numai caprele rămăseseră de izbeliște și bântuiau de colo-colo, sălbăticit. Bărbații, chiar și băieții, „făceau embargoul”.

Tot acest amestec pitoresc de bunăstare și sărăcie dădea bine în cadru.

Îți instalai camera pe ponton și reportajul venea de la sine. Relatare pe un ton neutru – englezii l-au învățat să ia distanță.

Uneori auzea voci în spatele lui: „Care-i treaba? Ar fi mai bine să-l aruncăm în Dunăre!” Știa că până la urmă se va întâmpla...

*

Alteori nu se întâmpla nimic, doar sărăcia care se tot moștenea. El apăra cauza celor lipsiți de apărare. „Eram cam de stânga, recunosc”, își spuse. „Marx moare greu...” Astăzi are altă perspectivă, mai individualistă.

La celălalt capăt al fâșiei de apă, Sulina anilor '90. Fusese trimis de BBC, ca și în Clisură. Între timp devenise corespondent permanent, era plătit în lire. Dar nu asta îl făcea deosebit.

Convertirea orașului la turism s-a făcut în vreo 20 ani, atunci totul era mort. Șantierul naval fusese dezafectat și furat la bucată, vândut la Istanbul. Vasele rămăseseră ca niște carcase metalice pe țârm, toate piesele au ajuns la fier vechi. Ca și mașinile fabricii de conserve. Linii întregi de producție, dezasamblate, dispărute ca prin farmec. În toată țara patrimoniul industrial se deșira odată cu mândria națională. Pescuitul fusese interzis așa că de unde pește? Pescarii deveniseră braconiери, la ei acasă, fugăriți de Garda de Mediu, nou înființată. S-au angajat acolo tot felul de clasați...

Centrala termică avusese aceeași soartă așa că în blocurile comuniste puținii rămași se încălzeau iarna cu lemne, pe care le pescuiau din Dunăre. Când venea apa mare țâra cu ea trunchiuri întregi și ei le agățau cu cangea.

Șlepurile nu mai coborau pe fluviu din lipsă de mărfuri. În câțiva ani populația orașului a scăzut la jumătate.

Doar fațadele vechilor palate ale negustorilor armeni, evrei, turci și greci aminteau gloria Porto Franco de altădată. Case cu personalitate, construite în secolul al XIX-lea. Însă imobilele se păraginiseră, nelocuite, acoperișurile de țiglă nobilă se surpaseră.

Orașul devenise un paradis al ciorilor, cuibăreau în podurile pustii. Pescărușii fuseseră izgoniți și numai la mare îi mai vedeai. Paradoxal, Sulina fusese înstăpânită de ciori. Seara se înălțau ca un nor negru care se lăsa amenințător asupra orașului.

Își amintea că a ilustrat reportajul cu țipetele lor. La vremea aceea umbla cu reportofonul după el. Chiar așa începea materialul, un croncânit care se amplifică, te intrigă. La montaj s-a tras, pe fundal, zgomotul valurilor.

Rămâne confuzia, consternarea...

*

Porto Franco! Ulterior va juca un rol important în proza lui. „Îl simt ca pe un gol în suflet. O epurare a memoriei bizantine. Imagini de efect, casele delabrate, fațadele căzute, roase de soare, de ploie. Un oraș în ruină, dezolant. El și Ea... De ce nu-i duci aici, la capătul lumii? Nu seamănă?

Delăsarea, lentoarea, lăncezeala, înapoierea... Toropeala, torpoarea... Lumea de ieri, marginea lumii civilizate. Ținutul enigmatic și uitat, impresia de nelocuit. Orașul dezmoșteniților, unde s-au amestecat atâtea gene. Azi niște autiști izolați. Marginali, păguboși..."

„Cam slăbuț..." Sigur, sunt doar mărturii ale epocii și acelea destul de stângace. Dar atunci erau viața, tinerețea lui, îl trăgeau înainte. Se implica în mersul lucrurilor și i se părea că îl schimbă. „Chiar că aveam tupeu..."

Îi plăcea foarte mult acest cuvânt, schimbare, și îl folosea ori de câte ori putea. Termenul era la modă, definea vag progresul, se potriveau la orice. Doar că schimbarea nu prea venea. Ieșirea din neființă...

*

Uneori surprindea mișcare în jurul său. Mai ales la colțurile ochilor se furișea ceva iute, care mereu îi scăpa.

Parcă trăia înconjurat de ființe mici și agile ca niște insecte. Când întorcea privirea într-acolo realiza că i s-a părut. Își apăsa inima cu mâna, o liniște ca pe un pet: „Stai cuminte! N-a fost nimic."

Boala ataca fundul ochilor, naștea umbre. Retina se umplea de vase sângerii. Diabetul atacă vasele. Uneori vederea tremura ca o apă vălurită, turbure.

Alteori nervul optic se bloca într-un fel de cârcel dureros. Își controla tensiunea oculară cu Xalatan. „Într-o bună zi vei produce o operă polifonică, compozită, integrată, sofisticată pe relația dintre autor și personajele sale. O carte-cult? Nu contează! Dacă nu mai produci insulină, degeaba!"

*

Gândirea anxioasă... Am probleme grave, realiza Autorul.

Gânduri fulgurante, pernicioase, interogații, frici... Ca niște fluturi de noapte, roiesc întunecate, depresive, distructive. Timpul ca fluid, materie informă. Cum poți să-l pipăi?!

„Fluviul lenevos, indolent. Apa curgătoare este vie. Toate poveștile merg la vale. Ne lăsăm duși spre nicăieri. Și ficțiunea poate fi crudă.

Relații romantice de parcurs, relații erotice uzate, conviețuiri. Toate viețile curg la vale și se întâlnesc cu altele, se adună în marea curgere, facem parte din ea. Suntem umbre, năluci, amăgiri. Fiecare îl repetă pe cel dinaintea lui. Ființe gregare, ne împletim poveștile de viață, ne agățăm unii de alții, înspăimântați."

Se trezi dintr-o dată, asudat. În cameră pătrundeau zorii.

„Ce aiureală! Prea multe întrebări Fiecare trăiește singur, rătăcește, se descoperă pe sine dacă apucă.

Fiecare moare singur! Moartea e nesfârșită..."

Absență, însingurare, furie... Uneori se certa singur.

„Posac, solitar și inutil! Invizibil trec printre oameni...”

Omul bătrân trebuie să se facă plăcut. Pentru că nu mai este necesar. Și nici nu se mai poate apăra. Mai departe supunerea, capitularea. Ajungi să accepți! Să ieși din scenă nu e ușor...”

Dar supunerea nu era pentru el. Boala are mersul ei, înaintea agale. Se apăra de boală scriind, o arăta, o înfățișa. „Uite ce hâdă e!”

Își făcea mișcarea de dimineață în papuci, cu pași târșiți. Lipsa soției îl marca în fiecare zi. Femeia-copil... Când se trezea dimineață gângurea. Șoptea ceva nedeslușit, cu o voce mică. Câteva cuvinte neînțelese care nu se regăseau în niciun dicționar. Parcă venea din altă lume. Apoi se limpezea, cearcănele se retrăgeau. În ochii ei revenea resemnarea. Avea grădinița ei de mușcate albe în fereastră, el i le adusese. Florile dalbe... În colindul de acasă sunt flori de măr. Aici erau mușcate-n ghivece. Când le uda încerca să imite ploaia, le stropea de sus. Îi aminteau de satul său, de casa bătrânească. Acolo stăteau în geam de primăvara până toamna și iarna coborau în beci. Așa știa anotimpurile. Prin martie le scotea din pivniță, uscate ca niște bețe. Și ele înfloreau suave, prindeau iarăși culoare. Ei îi plăceau că erau vii, albe ca o ninsoare. Nu suferea florile în glastră, natura moartă. „Se sting sub ochii noștri în tăcere...” Cam așa făcuse ea. Ieșea la geam, cu aura ei de ființă suferindă, sfioasă, se temea de lumea de afară. Uneori o surprindea pe facebook, să vadă cu ce se mai laudă. Toți prietenii ei erau nevăzuți. Suferința ei fără leac îl revolta, îl abătea de la scris.

Când se întorcea din drumurile sale ea era acolo, la fereastră, cu Pufoșenia la piept. Zicea că împreună l-au așteptat și pisica a fost chiar nerăbdătoare.

Palidă, imobilă, printre flori. Privind retrospectiv, avea alt înțeles.

Zgomotele străzii o atrăgeau: vocile, tramvaiele uruind, claxoanele... Nu ieșea, era prea fragilă pentru asta. Viața îi părea ceva exterior ei. Lumea era frustră și dură. De aceea nici n-a luptat pentru ea...

*

Ani de zile a trăit în umbra lui. Cine se uită la o umbră? E datoria ei să te urmeze, știi că este acolo, nu te întorci să te asiguri. Uneori îl amenința că pleacă și nu se mai întoarce. El credea că vorbește de divorț, mai trecuse prin asta, era la a doua încercare. Dar ea se gândea în altă parte... Uneori o redescoperea ca și când tocmai s-ar fi întors de departe. O întreba: „Ce-ai mai făcut?” Și ea, resemnată: „Mi-a fost urât”. O spunea în treacăt, să nu-l supere, în definitiv el lucra și ea stătea acasă.

Când el hrănea vrăbiile îl întreba: dai la pui? Ciripeala lor veselă, fără sens o sustrăgea de la durerile ei. Ai grijă de aia mică-mică, să apuce și ea. Vorbea de o stârpitură care, nu se știe de ce, nu zbură... Doar se târa de colo-colo prin praf.

Era femeia-copil. Ea însuflețea lucrurile. Când el nu găsea chibriturile, spunea: „S-au ascuns. Se joacă.”

Se înțelegeau din gesturi și priviri, vorbele le păstra pentru scris. De la medicamente mirosea ca o farmacie. Noaptea transpira și el o ștergea în somn cu prosopul. Uneori gângurea prin somn: „sunt fleșcută”. Dimineața respingea mângâierile lui, „sunt lipicioasă”. Într-o zi a mai respirat o dată și gata...

De când ea nu mai era, Autorul trebuia să se ocupe zilnic de o mulțime de lucruri mărunte care îl exasperau: aprovizionare, facturi, mâncarea pisicii stufoase. Ea îi spunea Dumneaei.

Altfel o prețuia acum, se simțea recunoscător. Se ruga pentru ea. Pentru el nu. Nu-l mai interesa. Alta era dacă ar fi avut copii.

În cazul său, Domnul nu a dat, a luat. „Am rupt orice relație”, a decis el. Nu i-a dus niciodată o lumânare, acolo la